

Sayın Vasfi Gerger.. Yoklar. Daha sonra, rapor hakkında başka söz istiyen arkadaşımız var mı? Yok. Raporu oylarınıza sunuyorum.» Demıştır. Onun akabinde C. Senatosu Üyesi Suphi Batur, ekseriyet yok iddiasında bulunduğu için, oylama yapılamamış. Bu itibarla görüşmeler bitmiştir. Şimdi raporun oylamasına geçiyorum.

NİHAT DİLER (Erzurum Milletvekili) — Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Efendim, Yüce Heyetin huzurunda zaptı okudum. Oylamaya geçilmiş. Çoğunluk olmadığı iddiası üzerine...

NİHAT DİLER (Erzurum Milletvekili) — Çoğunluk kalmadığı için müzakeresine devam edilememiş.

BAŞKAN — Oylamaya geçilmiş ama. Efendim, zaptı okudum. Rica ederim, direnmeyin Sayın Diler.

Ticaret eski Bakanı Mehmet Baydur'un, Yüce Divana sevk evrakında görülen noksanlar dolayısıyla dosyanın iade olunduğuna dair Yargıtay, Cumhuriyet Başsavcılığı tezkeresi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Komisyonu raporunu oyunza sunuyorum. Raporu kabul edenler... (Raporu bilmiyoruz sesleri) Komisyonun raporunu kabul edenler... (Müdahaleler)

Efendim, komisyonun raporu; çok iyi biliyorsunuz ki; Yüce Divana Mehmet Baydur'un sevkı hakkındadır. (Müdahaleler)

Sayın arkadaşlarım, müsaade buyurursanız sayında müşkülât oluyor. Bu itibarla otomatik oylama ile yapalım. Yapılacak otomatik oylama işari oy mahiyetindedir. Herkes, her arkadaşımız, bulunduğu yerde düğmeye basabilir. Mesele yekûnun, sonun tesbitidir. Lütfen ışıklar yanmadan basmayınız.

Efendim, raporun son fıkrasını okuyacağım. (Raporun son fıkrası okundu.)

BAŞKAN — Raporu oyunza sunuyorum, kabul edenler beyaz, kabul etmeyenler kırmızı, çekinirler yeşil oy kullanacaklardır. Herkes bulunduğu yerdeki düğmeye basın.

AHMET ŞENER (Trabzon Milletvekili) — İki oy kullananlar ne olacak?

BAŞKAN — İki oy kullanmayım lütfen. Arkadaşlarımı tenzih ederim. Oylama muamelesi bitmiştir.

(Otomatik oylama sırasında bâzı üyeler kendilerine ait numaraların ışıklarının yanmadığını belirttiler ve Başkanlığa kendi numaralarını yazdırdılar.)

BAŞKAN — 171 kabul, 105 ret oyu var, 11 çekinir var. Zaten ilâve ettiğim hususlar 6 tane kırmızı, üç tane beyaz değişiklik vardır. Neticeye müessir değildir.

Arkadaşlarım; bu şekliyle, Mehmet Baydur hakkında komisyon tarafından hazırlanmış bulunan rapor kabul edilmiştir.

Gündemin görüşülecek işler bölümünün ikinci maddesine geçiyoruz.

2. — *İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Elâzığ Milletvekili Nurettin Ardaçoğlu, Erzincan Milletvekili Sadık Perinçek ve Aydın Milletvekili Orhan Apaydın'ın, T. B. M. Meclisi birleşik toplantısı İçtüzük teklifi ve Millet Meclisi Anayasa ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet komisyonlarından yediser üye seçilerek kurulan Geçici Komisyon raporu (2/284) (S. Sayısı : 15) (1)*

BAŞKAN — Birleşik toplantı İçtüzüğü üzerinde görüşmelere başlıyoruz. Sayın Saim Sarıgöllü buyurunuz.

Başka söz istiyen arkadaşlarımız varsa isimlerini kaydediyorum. Geçici Komisyon lütfen yerini alsın. Buyurun Sayın Sarıgöllü.

OSMAN SAİM SARIGÖLLÜ (C. Senatosu Aydın Üyesi) — Muhterem Başkan; Birleşik Toplantıda hazır bulunan muhterem üyeler T. B. M. Meclisinin Birleşik toplantılarını tanzim etmek üzere hazırlanmış İçtüzüğünü tetkik ederken; hakikaten Anayasa bakımından mühim bir problem ile karşı karşıya bulunmaktayız. Bunlardan bir tanesi; T. B. M. Meclisinin hükmi şahsiyeti veya mânevi şahsiyetinin mevcut bulunup bulunmadığı hususudur. Bu hususu tesbit edemedikçe bu içtüzüğün derpiş ettiği hükümlerinin derinliğine girmemize imkân görememekteyiz.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 63 - 64 ve mütaakip maddelerini tetkik ettiğimizde görüyoruz ki, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Parlâmento terimi karşısında T. B. M. M. namını tarihe ait bir kadirsinaslık olarak almış

(1) 15 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

bulunmaktadır. Binaenaleyh, yine aynı yasanın madde-i mahsûsasına göre Anayasanın tâyin ettiği Birleşik toplantılardan gayri her hangi bir organ tarafından veya her hangi bir Meclis veya üye çoğunluğu tarafından bir karma toplantının yapılması inkân haricindedir. Binaenaleyh, mevcut Birleşik Toplantı parlâmentoyu teşkil eden, birisi Cumhuriyet Senatosu ve diğeri M. M. namındaki iki meclisin bir arada iktimamını göstermektedir. Binaenaleyh bu müessesenin hükmi şahsiyeti olmadığı gibi, mânevi şahsiyeti de mevcut değildir. Bu müessese, karar organı olarak, Anayasada muayyen mevzularda karar organı olarak nazarı itibara alınmış ve muayyen mevzularda toplantıları hasredilmiştir. Binaenaleyh, Türkiye Büyük Millet Meclisi dediğimiz zaman, Anayasanın tâyin ettiği muayyen toplantılarda her iki meclisin müştereken bir arada bulunup gündemini tesbit edip Anayasanın tâyin ettiği muayyen mevzularda karar alma yetkisi mevcuttur. Binaenaleyh, bu müessese bir terim halindedir ve muayyen mevzularda munhasır bir karar organıdır. Yine Anayasayı tetkik ettiğimiz zaman görürüz ki; bu müessesenin müstakil bir Başkanı ve müstakil bir başkanlık divanı da mevcut değildir. Bu esası tesbit ettikten sonradır ki, bu tüzükte yer alan birçok hususlar bu anlamın dışında, yani Türkiye Büyük Millet Meclisine bir müstakil Meclis hüviyeti verilerek istenmek gayretinden ve istenmek arzusundan gelme birtakım hükümler mevcuttur. Bunlardan bir tanesi Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantısının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanına tesbit edilip haber mahiyetinde Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına malûmat verme kabîlinden bir hükmü ihtiva etmesidir. Halbuki gerek bizim Anayasanın 92 ve mütaakıp maddeleri ve gerekse İtalyan Senatosu İctüzüğü, Amerikan Senatosu İctüzüğü, İtalyan; Alman ve İsviçre, bütün bunlarda mündemiç olan bu hususlar vardır ki, müşterek toplantıda Başkanlık Divanları toplantı gününü müştereken tâyin ve tesbit ederler. Sözlerimin başında izahına çalıştığım gibi, eğer biz bu iki meclisin dışında müstakil bir meclisin vücudunu kabul edersek, evvelâ tatbikiyle mükellef ve her hangi bir maddesini ihlâl etmemekle mükellef olduğumuz Türkiye Cumhuriyeti Anayasasını ihlâl gibi bir neticeye gümüş oluruz. Anayasanın

istihdaf ettiği gaye 63 nci maddede sarahatle belirtilmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisinden kurulu bir teşriî organdır ve bunun tam Anayasa tabiriyle adına Parlâmento demekten başka imkânımız mevcut değildir. Bu anlayışın dışına çıktığımız anda bu iktüzükte yer bulan birtakım hükümleri mânalandırmak mümkün, bu anlamı kabul ettiğimiz zaman da bu iktüzükte yer alan birçok hükümleri de reddetmek zorunda kalacağız.

Yemin müessesesini ele alalım. Yemin müessesesi kuruluş anında T. B. M. M. ve organlarının kuruluşu anında hakikaten birlikte bir yemin merasimine gidilmiştir. Ama bunun dışında yine T. B. M. M. Birleşik toplantısına yemin merasimini getirdiğimiz zaman göreceğiz ki, biz ikinci yani Anayasada mündemiç olmayan bir şahsiyeti bir topluluğu ve bir gündemi yaratmış bulunacağız.

Tasavvur buyurun, her iki Meclisin seçimleri yekdiğeriyle aynı zamana tesadüf etmez. Cumhuriyet Senatosunda devamlılık vasfı olduğu için ancak üçte bir yenilenmeler mevzuubahistir. Binaenaleyh her üye kendi meclisinde yemin eder. Bunu T. B. M. M. Birleşik toplantıları gibi Anayasada mündemiç olmayan bir toplantıya getirmek yeni birtakım hükümleri getirmek ve ihya etmek olur. Bu ve bunun gibi birçok maddelerin İctüzükte yani Türkiye Büyük Millet Meclisi birleşik toplantısına has olması icabeden İctüzükte maalesef hatalı olarak yer aldığı kanısına varmaktayız. Binaenaleyh Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik toplantılarının neye muhassas ve munhasır olduğu Anayasada yazılı olduğu halde buna bir de başkanlık vermek gibi bir hataya düşmek, Devlet dediğimiz hükmi şahsın tatbikatta organlar vasfını geçmeyen iki Meclisin üstünde bir Meclis daha yaratmak gibi garip, Anayasa hukukunun hattâ kabul edemeyeceği bir neticeye varmış oluruz. Binaenaleyh gönlümüz isterdi ki, bu İctüzük tanzim edilirken diğer memleketlerin, çift Meclis sistemini tatbik eden memleketlerin Cumhuriyet Senatosu İctüzüğünü yaparken bizim tercüme ettirip onunla amel ettiğimiz, ondan istifade ettiğimiz İctüzükler alınmak suretiyle, birleşik toplantıların ne şekilde yapılacağı, bu birleşik toplantılarda oyların nasıl kullanılacağı, bunlarda Senatörlerle Milletvekillerinin hattâ rey durumlarının nazarı

itibara alınması, Başkanlık Divanlarının ne şekilde birbirleriyle anlaşıp müşterek toplantı kararı verebilecekleri tesbit edilmiş olması iktiza ederdi. Hâlâ görüyoruz ki radyolarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığından diye garip, hukuka aykırı birtakım ilânlar, tebliğler yapılmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir organ vasfının ilerisinde bir hükmi şahsiyeti değil, mânevi şahsiyetinin dahi vücudunu hukuk kabul etmezken nasıl olurda bir başkanlık ve ona muhassas, mevcutmuş gibi bir başkanlık divanı izafe edilebilir. Anayasa sarahatle bildiriyor. Müşterek toplantılar Anayasada sarahatle belirtilmiştir. Bu müşterek toplantılara mahsus olmak üzere Millet Meclisi Başkanlık Divanı bu müşterek toplantıları idare eder. Bu kadar sarahat varken bunu T. B. M. M. şahsiyeti varmış ve Başkanlık Divanı buna muhassasmış ve bir de ayrıca T. B. M. M. Başkanı varmışçasına devam eden bu fiil ve hareketler bu İktüzükle karşılaştığı zaman elde mevcut olan Anayasanın, maalessif gereği gibi anlaşılmalı istenmemesinden ileri geldiği gibi bir zehap uyandırır.

Bu itibarla gönlümüz şunu arzu etmektedir; bunu hazırlayan Komisyon lûtfetsinler, bunu geri alsınlar. Maddeler gayet sarih; 85, 92, 63, 64 ve 120 nci maddelerin ışığı altında bunu hazırlayan, bundan evvelki Meclislerin müzakere zabıtlarının ışığı altında Cumhuriyet Senatosu İktüzüğünü hazırlayan Komisyonlarda mevcut diğer Parlâmentoların İktüzükleri muvacehesinde bu müessesenin evvelâ hukukî durumunu tesbit etsinler ve başına yazsınlar. Türkiye Büyük Millet Meclisi müşterek toplantılarına has bir karar organıdır, başkanı yoktur. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığından bir tebliğ yapılamaz. Birleşik toplantıyı Başkanlık Divanı kendi adına tayin ve tesbit edemez. Aynı yetki, aynı salâhiyette olan öbür Meclis üzerinde Millet Meclisinin bir nevi otoritesini, bir nevi baskısını temin etmeye değil, bizim, muayyen ölçünün dışında bir Anayasa tadili olmadıkça, bilhassa Encümenin hiçbir yetkisi yoktur. İstirhamımız, Encümen lûtfedip geri alsın, lûtfedip not almışlarsa şu mâciz mütalâamız muvacehesinde, kendilerince de gayet kolay anlaşılacak şu itirazlar ve Anayasa Hukuku muvacehesinde ve Anayasa karşısında yeniden tedvin etmek lûtfunda bulunsunlar. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Atalay, usul hakkında söz istemiştiniz, buyurun.

SIRRI ATALAY (C. Senatosu Kars Üyesi) — Muhterem arkadaşlarım görüşülmekte olan birleşik toplantı iktüzüğünü hazırlayan 2 Meclisin Anayasa ve Adalet Komisyonlarından seçili Geçici Komisyonun hazırladığı rapor ve metin görüşülmektedir. Ancak, şu anda geçici komisyon adına Sayın Âmil Artüs bulunmaktadır. Sayın Artüs Geçici Komisyonun başkanı olarak hazırlanan rapora ve maddelere aykırı görüşte olduğunu, muhalefet şerhini vermek suretiyle belirtmiş bulunmaktadır. Komisyonun bundan ayrı bir sözcüsünü veya komisyon adına görevlendirilen her hangi bir sayın üyeyi görememekteyiz. Şu hale göre, komisyon adına vazifelenendirilmiş veya komisyon sözcüsü bulunmadığı takdirde teklifin müzakeresine mahal ve imkân yoktur. Bu sebeple mevcut olmıyan komisyon muvacehesinde, görüşme imkânı bulunmamaktadır. Sayın Başkandan görüşmeye mahal olmadığı kararını almasını, işbu raporun, Birleşik toplantı İktüzüğünün başka bir günde görüşülmesini teklif ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Efendim, Sayın Artüs bu Komisyonun başkanıdır. Komisyonun sözcüsünü tayin etmek münhasıran Komisyona mevdu bir görevdir. Bu bakımdan biz burada Komisyon olarak muhatbımızı Komisyon Başkanında bulmaktayız. Komisyon, kendi arasında yaptığı toplantı ile ister başkanını sözcü itâyin edebilir, ister aralarından bir sayın üyeyi sözcü seçebilir. Ayrıca Sayın Ali Bozdoğanoglu bu Komisyonun üyesidir ve kendileri de buradadır.

SIRRI ATALAY (C. Senatosu Kars Üyesi) — Komisyon Sözcüsü iktüzük hükmüne göre burada olmalıdır.

BAŞKAN — Efendim, biz, sözcü olarak mutlaka bir şahsı bilmeyiz. Komisyon Başkanı olarak Sayın Artus burada bulunmaktadırlar. Muhatabımız odur. Kendi iç durumlarına bünyelerine aittir bir konudur. İsterlerse bu sözcüyü değiştirirler, başka bir sözcüyü ikame edebilirler.

SIRRI ATALAY (C. Senatosu Kars Üyesi) — Sayın Başkan, 89 ncu madde gereğince müzakereye mahal olmadığı hususu açıktır. Bu sebeple lehinde ve aleyhinde...

BAŞKAN — Lehinde ve aleyhinde ikişer arkadaş söz vereceğim.

İÇTÜZÜK GEÇİCİ KARMA KOMİSYONU
BAŞKANI ÂMİL ARTUS (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Muhterem arkadaşlarım, Komisyon Sözleşmesi mâzeretine binaen maalesef bugünkü celsede hazır bulunamamış durumdadır.

Bendeniz Komisyonun Başkanıym, fakat raporun altındaki imza hanesinde de görmüş olduğunuz gibi bâzı hususlarda hakikaten muhalif kalmış bulunuyorum. Zannediyorum ki, sözünün hazır bulunduğu bir celsede meselenin görüşülmesi daha isabetli olacaktır. Gerçi Başkan olarak raporu savunabilirim. Fakat bizzat muhalif kaldığım meseleler var. O meselelere arkadaşlar dokunuyorlar. Kendim de aynı fikirde olduğum için kalkıp Komisyon adına savunmaklığım biraz müşkül olacak. Bu bakımdan tensip buyurursanız sözünün hazır bulunduğu bir celsede raporun görüşülmesi, müzakerede edilmesi daha faydalı olur kanaatindeyim. Takdir Yüce Heyetinizindir.

BAŞKAN — Efendim, Komisyon bu konunun anlaşılan bu Birleşimde görüşülmesini istememektedir. Sayın Artus takabbül etmiyor.

Bu bakımdan bu kanunu görüşmemiz mümkün olamayacaktır. Gelecek Birleşime bırakılmıştır.

Eski İçişleri ve Sağlık ve Sosyal Yardım bakanları hakkında soruşturma yapmakla görevli Komisyonunda açık bulunan üyelik için yapılan seçime ait tasnif neticesini arz ediyorum :

Yüksek Başkanlığa

Eski İçişleri ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanları hakkında soruşturma yapmakla görevli Komisyonunda açık bulunan üyelik için yapılan seçime (365) zat katılmış ve neticede aşağıda isimleri bulunanlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Bilecik	Eskişehir
Şâdi Binay	Şevket Asbuzoğlu
Üye	
Tunceli	
Vahap Kışoğlu	

Azmi Erdoğan	347
Boş	8
Ekrem Alican	6
Neriman Ağaoğlu	2
Suphi Batur	1
Turhan Kapanlı	1
	365

BAŞKAN — Bilgilerinize arz olunur.

Eski Ticaret Bakanı Zeyyat Mandalıncı ile eski Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Nafiz Körez hakkında soruşturma yapmakla görevli Komisyonunda açık bulunan üyelik için yapılan seçimin neticesini arz ediyorum :

Yüksek Başkanlığa

Eski Ticaret Bakanı Zeyyat Mandalıncı ile eski Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Nafiz Körez hakkında soruşturma yapmakla görevli Komisyonunda açık bulunan üyelik için yapılan seçime (372) zat katılmış ve neticede aşağıda isimleri bulunanlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Bilecik	Eskişehir
Şâdi Binay	Şevket Asbuzoğlu
Üye	
Tunceli	
Vahap Kışoğlu	

Zeki İslâm	360
Boş	8
Muhtelif	4
	372

BAŞKAN — Bilgilerinize arz ederim.

Gündemimizde görüşülecek başkaca bir konu olmadığından bugün saat 16,00 da Millet Meclisi olarak toplanılmak üzere T. B. M. M. Birleşimini kapatıyorum.

Kapanma saati: 15,15